

Barátság a németekkel I.

1987 nyarán miniszteriumunk kapott egy levelet az NDK-ból, az észak-németországi Neubrandenburgból, eszerint az ottaniak kapcsolatba szeretnének lépni egy magyar erdőgazdasággal, lehetőleg hegyvidékiekkel. A felkérést Egerbe továbbították. Dr. Kovács Jenő, az akkori vezérigazgató azt mondta, nagyon elfoglalt, nem tud időt szakítani erre, az ő feladata sok más fontos teendő mellett az volt, hogy — mint azt tréfásan megjegyezte — „csapásokat mérjen az imperialistákra”, ezért külföldi útjai elsősorban a nyugati országokba (Ausztria, NSZK, Finnország) vezettek.

Én kaptam a feladatot, amit örömmel fogadtam, hogy vegyem fel a kapcsolatot a németekkel, és szervezzem meg az utazást. A kapcsolat azzal kezdődött, hogy az első négyes „delegáció” – *Bíró István* bátonyterenyi erdészvezető, *Jung László* parádfürdői erdészvezető (ma az MFB Zrt. igazgatója), *Varga Béla* erdőművelési osztályvezető, és *Wagner Tibor* főmérnök, a csapat vezetője – kiutazott a darguni Állami Erdőgazdasághoz (Staatlicher Forstbetrieb) még az év októberében.

Ez az első út emlékezetes marad számomra. Ferihegyen nem kis szorongással és félelemmel várakoztunk a Berlinbe menő járatra: idegen ország, ismeretlen emberek, tájszólásban beszélő németek, ez mind rejtély volt számunkra. Izgalmunkat fokozta, hogy Jung Laci kiszúrta: a repülőjegyre csak az indulás időpontja volt feltüntetve, a berlini érkezés hiányzik. Némi töprengés után megfejtettük: ez a repülőtársaság figyelmessége, csak azt írják rá a jegyre, ami biztos, az érkezés pedig mindig vagylagos.

Félelmeink, fenntartásaink hamarosan szertefoszlottak. A Schönefeld repülőtéren erdész-egyenruhás németek fogadtak bennünket barátsággal, mint ha régi ismerősök lettünk volna. Gépkocsival vittek minket a Berlinton 240 km-re lévő Dargun városába, ahol a fogadó erdőgazdaság központja volt. A hivatalos megszólítás – ne felejtjük el: 1987-et írunk – „Genosse” (elvtárs) volt, azonban az ilyen és ehhez hasonló kötöttségek már az első este feloldódtak, és már keresztnevünkön szólítottuk egymást. Az a kialakult kép a németekről, hogy délen, a bajoroknál az „októ-

berfestes” vidámság, oldottság jellemző, míg északon az emberek zárkózottak, nehezen barátkoznak, a régi idők poroszos kötöttségei még élnek, megdőlt, szinte a kezdettől igazi vendégszeretettel és oldottsággal kezeltek bennünket. Az ottaniak ugyanúgy tudnak mulatni, énekelni, mint a bajorok, és ami az én szememben fontos dolog: van humorérzékük. Amikor az egyik mosdó helyiségben a „Damen” és „Herren” feliratot láttam, megkérdeztem őket: hogy van az, hogy általános a „Genosse” megszólítás, itt pedig „uraknak” tisztelik a férfiakat, jóízű nevettek. Abban maradtunk, hogy politikai rendszerektől, hovatartozástól függetlenül a WC-ben mindenki úr.

Hamarosan megtaláltuk a bensőséges baráti viszony hangnemét, meghívtuk őket az Egri Erdőgazdasághoz, és megbeszéltük, hogy a kölcsönös tapasztalatcseréket rendszeressé tesszük. Mindez nem csupán a kötelező udvariasság szavai voltak, bizonyítja, hogy ma – huszonnégy év elteltével – a kapcsolatot egyre bővülő tartalommal és mindig újabb emberekkel él és működik.

Az NDK északi térsége, ahova utazásaink irányultak, akkor a keleti ország egyik megyéje volt Neubrandenburg központtal, ma az egyesített Németország Mecklenburg-Vorpommern (Mecklenburg-Előpomeránia) elnevezésű tartománya. A terület nagyrésze sík- és dombvidék, a jégkorszakok során kialakult ún. morénavidék, legmagasabb pontja egy 179 m magas „hegycsúcs”. Felvittek bennünket egy ilyen magaslatra, ahonnan csodálatos látvány tárult elénk: a Mecklenburgi Svájc lágyan hullámzó dombvidéke. A látvány lenyűgöző volta feledtette velem térésnyomat, ami szédítő magasságokban szokott hatalmába keríteni. Ugyancsak elcsodálkoztak német kollégáink, amikor éveken később a Tarnaleleszi Erdészetenél bemutattuk nekik a mi dombvidékünket, a Vajdavár és az Ökörhegy valószínűleg hegyvidéki vonulatait.

A kiutazó csoportok műsorán mindig szerepelt a szépséges Keleti-tenger valamelyik hanza városa, tengerpartja. 1987 októberében sétáltunk Rostock-Warnemündében, szinte nyári meleg volt, mezítláb jártunk a parti homokban, térdig gázoltunk a tengerbe. Warnemündében volt egy kis kellemetlenségünk. Egyikünk megjegyezte, hogy a felszolgáló hölgynek szép kék szeme

van. Ezt lefordítottam a pincérnőnek, aki durcásan hátat fordított és távozott. A németek részéről ez volt az egyetlen barátságtalan megnyilvánulás az elmúlt 24 évben, a jellemző az volt, hogy mindenütt igen kedvesen fogadtak.

A szakmai programok középpontjában az erdőművelési bejárások szerepeltek, ezek során mindig sokat tanultunk egymástól. A német erdészek legnagyobb feladata évtizedek óta – természetesen ma is – a múlt században végrehajtott nagy fenyvesítésekből származó fenyőállományok átalakítása őshonos lombdöfké. Ezt általában alátelepítéssel végzik, melynek két formájával találkozunk: Unterbau, itt a cél a második koronaszint létrehozása és a Vorbau (Vorانبau), ennél az alátelepítés a későbbi koronaszintet képezi majd. Egyes erdőrészekben a megoldások parázs vitát váltottak ki a magyar és a német erdőművelők között. Bemutatták az ún. Gross-Schirm (ernyős) vágás módszerét bükkösök felújításában, ami lényegében a fokozatos felújítás náluk alkalmazott módja.

Fenyvesek átalakítása

Nagy esemény volt az NDK 1987. évi erdészeti vándorgyűlése Neubrandenburgban. A 800 fős sátorban tartott közgyűlésre kissé késve érkezünk, mégis – legnagyobb meglepetésünkre – amikor erdész-egyenruhában bevonultunk négyen magyarok, félbeszakították a műsort, és hangos bemozdón üdvözölték a „magyar delegációt”. Előléptünk Magyarország küldöttéivé. A szünetben odajött hozzánk a nagyhatalmú *Rüttnik* miniszterhelyettes, akihez az erdészeti tartozott az NDK-ban, és a maga fellengzős stílusában köszöntött bennünket.

A következő évben – 1988 októberében – a németek jöttek hozzánk, természetesen mindent megtettünk, hogy kelően viszonzzuk a kivételes vendégszeretetüket. Látogatásukról mutatok be egy fotót, amely igen figyelemreméltó.

Németek a Káli Csemetekertben

A felvételen *Varga Béla* erdőművelési osztályvezető mutatja be az akkor még fénykorát élő Káli Csemetekertünket. Jobb szélén áll egy kivételes személyiség, *Hans Schümann*, akit a németek kiváló erdészeti szakemberként tartanak számon. Élő történelemként is nevezhetjük, aki a németek oldalán Rommel tábornok – a „sivatagi róka” – seregében harcolt a nyugati partraszállás nagy ütközeteiben. Igen zárkózott, keveset beszélő ember, viszont szavainak súlya van. Nagy örömmre szol-

gált, amikor egy baráti beszélgetés alkalmával a mellettem ülő Schümann megnyílt előttem, és történeteket mesélt a második világháborúból. Sajnos néhány év múlva haláláról kaptunk hírt.

A Schümann mellett álló személy *Rudolf Kresse*, aki a bennünket fogadó darguni Állami Erdőgazdaság igazgatója volt, a Honecker-rendszer meggyőződéses híve. A csemetekertben történt a következő apró esemény. A szakmán kívül a politika is szóba került, az igazgató mellett álló idős férfi, nyugdíjas gimnáziumi tanár – aki tolmácsként volt jelen – mondta: nem telik bele hosszú idő, és megváltozik a rendszer Magyarországon és Németországban is. Kresse igazgató ezt nem hitte, viszont az idő a tanárt igazolta, a jövődőlés egy éven belül valósággá vált.

A képen bal oldalt *Wolfgang Budzint* látjuk, aki a neubrandenburgi központból jött. A felvételt *Rainer Köppe* készítette, ezért nem látható.

Rainer Köppe volt az, aki 23 éven

Rainer Köppe

keresztül szervezte a tanulmányutakat, egy kivétellel minden német csoport magyarországi utazását vezette, a mi útjainkat ő készítette elő, programjainkat megszervezte. Személyes jó barátság jött létre köztünk.

Wágner Tibor

Régmúlt eseményekre emlékezve

Életem folyamán sok, számomra érdekesnek tűnő dolgot feljegyeztem magamnak, melyeket már évekkel ezelőtt szerettem volna közreadni a Lapokon keresztül a szakmai utókor-nak, abban a reményben, hogy az Olvasók is érdekesnek találják majd. Ezekből válogattam ki két rövid visszaemlékezést.

A Fák hete

A soproni erdészeti technikumban az 1950-es években – köszönve felejtethetetlen és a szakma sikeréért fáradhatatlanul dolgozó igazgatójának, *Tuskó Lászlónak* – tanárok és tanulók közreműködésével a Fák Hetét igyekeztek emlékezetessé tenni. Igazgatónk valamennyi soproni középiskola vezetőségét felkérte arra, hogy diákjaik segítségével vállaljanak egy-egy napos erdősítési munkát a soproni erdőben. Így például a Hegyvidéki Erdészet területén, a Muck alatti részeken. A jelentkező iskolák tanulóit 10-12 fős brigádokra osztották, és minden csoportot egy-egy idősebb erdész tanuló vezetésére, irányítására bíztak. Ők magyarázták el a csoport tanulóinak a feladatokat, az erdősítéssel kapcsolatos tudnivalókat. Ezzel a tevékenységgel az iskolák 4,5 hektáron biztosították az erdősítést néhány éven át az erdészetek területén. Ha ta-

nulónként min. 250 csemete elültetésével számolunk, akkor 30 fő, hat nap alatt, mintegy 45 000 csemetét ültetett el a Fák Hetén összesen. A munkafolyamatok a gyakorlatvezető tanár állandó jelenléte és felügyelete mellett zajlottak, befejezésük pedig szigorú ellenőrzés tért ki a teljesítményre és szakzszerűsége.

A soproni Erzsébet Kertben lévő óriásfenyő kora

1950 őszén, amikor beindult a soproni Erdészeti Technikumban az oktatás, az Erdészeti Tudományos Intézet kérésére, az erdészeti növénytan tanáraként, azt a megbízást kaptam, hogy vonjam be diákjaimat a fák és cserjék fenológiai megfigyelésébe. Ezt a feladatot azonnal megbeszéltem a növénytan szakkör tanulóival (35 fő!), és közülük a munkára elszánt fiúkkal elkezdtük a megfigyeléseket, és éves rendszerességgel pontos adatszolgáltatást nyújtottunk az ERTI-nek. A vizsgálat résztvevői egyenként három fafaj és két cserjefaj lombfakadását, virágzását, termésérését, lombhullását jelentették nekem folyamatosan. A diákokat különösen egy fafaj, az óriásfenyő kora érdekelte, amit nem tudtak biztonsággal megállapítani. Elmentem a kertészet vezetőjéhez, aki az akkor már nyugdí-

jas korú kertészhez küldött. Az idős ember valahol a Lőverekben lakott, talán a Hársfa soron, emlékezetem szerint *Dauner Jánosnak* hívták. Elmondtam neki kérdésemet, s örömmel jelezte, hogy talán ő az egyetlen, aki erre pontos választ adhat. Az akkor (1951-52) 86 éves kertész közölte velem, hogy amikor ő, 18 éves kertészlegényként dolgozott a kertészetben, az óriásfenyő már nem fért el az üvegházban. Csúcshajtása a végén elhajlott, így elhatározták, hogy kiültetik a kert egy feltűnő helyére, bár fagyérzékenysége miatt nem voltak biztosak megmaradásában. A fa, amit már csak földlabdával együtt lehetett kihelyezni, egy hatalmas faladában volt. A helyszínre szállították, a láda deszkáit szétszedték, és az előre megásott gödörbe helyezték földlabdával együtt, majd finom humuszos talajjal tömörítették. A fa megmaradt, nem fagyott el, azóta is az Erzsébet Kert díszje. Kiültetésekor (1883-84) egykorú lehetett a kertésszel (18 év), tehát a fa jelenlegi kora 147-148 év. Valószínűnek tartom, hogy a nagycenki kastély óriásfenyője is az Erzsébet kertivel azonos korú. Levéltári adatok is arról szólnak, hogy az 1860-as években történt az egzotafenyők hazai betelepítése.

Dr. Jereb Ottó
em., nyugalmazott tanár